

Γιόακιμ Κέπνερ

Όταν ο πόλεμος έγινε από Ευρωπαϊκός, Παγκόσμιος

Ο βραβευμένος ερευνητής δημοσιογράφος εστιάζει στην καταγέδα των γεγονότων του έτους 1941, όπου ο έως τότε ευρωπαϊκός πόλεμος μεταβάλλεται στους επόμενους μήνες σε παγκόσμια σύρραξη

ΓΡΑΦΕΙΟ ΦΙΛΙΠΠΟΣ
Δ. ΔΡΑΚΟΝΤΑΙΔΗΣ

Mια πρόχειρη εκτίμηση, διατρέχοντας τους καταλόγους μεγάλων εκδοτικών οίκων της Ευρώπης και των ΗΠΑ και τις αναγγελίες στο Amazon, οδηγεί στο συμπέρασμα πώς το ενδιαφέρον για την Ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βαίνει αυξανόμενο: περισσότεροι νέοι τίτλοι, επανεκδόσεις, επανεκτυπώσεις. Οι εξηγήσεις που δίνονται είναι ότι με την πάροδο των χρόνων έχει περιοριστεί η απαγό-

Η ναζιστική επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα» κατά της ΕΣΣΔ, η είσοδος των ΗΠΑ στον πόλεμο, η επίθεση των Ιαπώνων στο Περλ Χάρμπορ, η επέλαση των Γερμανών στη Βόρεια Αφρική, όλα έγιναν το 1941

ρευστού πρόσβασης σε διαβαθμισμένα αρχεία, οι μαρτυρίες πρωταγωνιστών, επώνυμων και ανώνυμων θυτών και θυμάτων συνεχίζουν να έρχονται στο φως, τα θεμελιώδη κείμενα του ναζισμού δημοσιεύονται πλήρη και σκολιασμένα (κορυφαίο παράδειγμα η κυκλοφορία το 2016 του λεπτομερώς αναλυόμενου «Mein Kampf» του Αδόλφου Χίτλερ, στην πέμπτη έκδοση έπειτα από ένα χρόνο). Επιπλέον, η επιστημονικά εκλαϊκευμένη παρουσίαση των γεγονότων διευρύνει το αναγνωστικό κοινό. Ιδιαίτερως στην Αγγλία, σε

μικρότερο βαθμό στις ΗΠΑ και σε ακόμα μικρότερο βαθμό στην Γερμανία και την Γαλλία, έχει διαμορφωθεί μια σχολή πανεπιστημιακών και ερευνητών popular historians, η οποία παραδίδει με τη συνδρομή επιπλέον συνεργατών και βοηθών, όπως αποδεικνύεται από τις μακροσκελείς ευχαριστίες στις τελευταίες σελίδες των κειμένων τους, ιστορικά μελετήματα στηριζόμενα σε εκτενέστατες βιβλιογραφίες και συνάν σε έρευνες πεδίου. Επί συνόλου 150.000 νέων τίτλων και επανεκδόσεων που κυκλοφόρησαν στην Αγγλία το 2010, ποσοστό περίπου 6% αφορά βιβλία Ιστορίας. Απέντες και επιμελήτες εκδόσεων εκτιμούν ότι η συνολική αγορά βιβλίου αυξάνεται σε ποσοστό 1% ως 2% τα τελευταία χρόνια, ενώ οι πωλήσεις ιστορικών βιβλίων εμφανίζουν βελτιώσεις που αγγίζουν το 4%. Υποστηρίζεται μάλιστα πώς τα

βιβλία για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο αφορούν τρεις χιλιάδες τίτλους. Είναι σαν να λέμε πώς κάθε μέρα κυκλοφορούν δέκα τίτλοι στην Αγγλία και ορισμένοι περνούν στην κατηγορία ευπώλητα. Τέοια επιτυχία οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στη μεταφορά του ιστορικού θέματος σε τηλεοπτικές σειρές όπου ο ίδιος ο ιστορικός ξεναγεί τον θεατή. Και οφείλεται περισσότερο ίσως στις οθόνες των κινηματογράφων (πρόσφατα παραδείγματα οι ταινίες «Δουνκέρκη» και «Η πιο σκοτεινή ώρα»).

έξι ετών και δεν υποσχόταν άλλο από δάκρυα, πόνο και αίμα ώς την τελική νίκη, για τη βασιλική οικογένεια που κυκλοφορούσε ανάμεσα στα ερείπια του Λονδίνου αρνούμενη να εγκαταλείψει την πόλη, για τους πιλότους της RAF από τους οποίους ένας στους έξι επέστρεψε στη βάση του ύστερα από αερομαχίες και βομβαρδισμούς γερμανικών πόλεων υπό μορφή αντιποίνων.

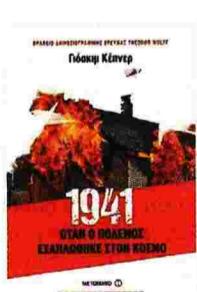
Οι εμμονές του Χίτλερ

Το κείμενο του Γιόακιμ Κέπνερ έχει άξονα τις εμμονές του Χίτλερ, που ήταν φανερό, από το 1941 κιδιάς, ότι οδηγούσαν αργά και σταθερά στην ήττα. Το μίσος του για τον Ρούζβελτ, τον οποίο αποκαλούσε

«Ρόζενφελντ» ως Εβραίο, πι απέθεια του για τον αναποφάσιστο γέροντα στρατάρχη Πετέν της εθνικιστικής κυβέρνησης του Βισί, η σιχαμάρα του για τον κοντόχοντρο πανούργο στρατηγό Φράνκο, τον οποίο επισκέφθηκε στηριδρομικώς (με το ειδικό τεθωρακισμένο τρένο «Amerika») στο Αντάι κοντά στα Πυρηναία, ένα «ανθρωπάκι» που τον εκνεύρισε με ένα ατελείωτο λογύδριο, ρόλο που ο Φύρερ προόριζε συντήθως για τον εαυτό του, η κακυποψία του απέναντι στον Μουσολίνι, που επέμενε να περπάτει ένα βίνα πιο μπροστά του φουσκωμένος «σαν γαλοπούλα», ήταν εξίσου ορατές όταν είχε να κάνει με τους συνεργάτες του. Για τον Κέπνερ η συσσώρευση εμμονών του Χίτλερ οδήγησε σε μια πολιτική

Η ιαπωνική αεροπορική επίθεση στο Περλ Χάρμπορ πραγματοποιήθηκε νωρίς το πρωί στις 7 Δεκεμβρίου του 1941, κατά της αμερικανικής βάσης του Περλ Χάρμπορ στη Χαβάη

Joachim Kappner
1941

ΟΤΑΝ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΞΑΠΛΩΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Μτφ. Λένια Μαζαράκη
Εκδ. Μεταίχμιο 2017, σελ. 373
Τιμή: 17,70 ευρώ

Ο βραβευμένος
Γιάκομη Κέπνερ
ξεδιπλώνει το χρονικό της πραγματικής αφετηρίας
του Β' Παγκόσμιου Πολέμου

και στρατιωτική πολυπλοκότητα, που διογκώθηκε με εκκαθαρίσεις επιφανών ναζιστών και στέρησε έτοι τη διοικητική και στρατιωτική δομή του καθεστώτος από έμπειρα στελέχη, παραδίδοντας ουσιαστικά την εξουσία, δίχως έλεγχο, στη Βέρμαχτ, σφρικοφωλιά ανταγωνισμών και θηριωδίας. Η εντολή του Χίτλερ στον στρατάρχη Ερβίν Ρόμελ, τον θρυλικό ήρωα γνωστό ως «Άλεπού της Ερήμου», να αυτοκτονήσει με μια κάψουλα κυανίου, επειδή είχε συνδεθεί με την ομάδα συνωμοτών για τη δολοφονία του Φύρερ το 1944, είναι δείγμα της εμμονικής στρατηγικής του και της απώλειας του ελέγχου του καθεστώτος, πράγμα που συνέδεσε την πολυπλοκότητα με την αστάθεια.

Η τέχνη του εφικτού

Οποιος πάει για πολλά χάνει και τα λίγα

Ο Ρόμελ ήταν μια σπάνια εξαίρεση στη ναζιστική βία. Δεν καταδίωκε κατά σύστημα τους Εβραίους και σεβόταν τους αιχμαλώτους. Εκπληκτός που είχε υπερκεράσει τη γραμμή Μαζινό κατά την εισβολή στη Γαλλία, έγραφε: «Το φεγγάρι ήταν ψηλά και προς το παρόν δεν περιμέναμε σκοτάδι... Τα τανκς κινούνταν τώρα σε μιαν ατέλειωτη φάλαγγα περνώντας την οχυρωματική γραμμή και κατευθυνόμενα προς τα πρώτα σπίτια ενός χωριού που πυρπολούνταν ήδη από τα πυρά μας... Κάτω από το φεγγαρόφωτο βλέπαμε τους άντρες του 7ου Τάγματος Μοτοσικλετιστών μας να προελαύνουν δίπλα μας... Και τώρα έχουμε διασπάσει την περιφόρμη γραμμή Μαζινό και προχωρούμε βαθιά μέσα στην εκθρική περιοχή. Δεν είναι απλώς ένα όμορφο όνειρο, είναι πραγματικότητα». Εξαίρεση ήταν και ο Γιοχάνες Μπλάσκοβιτς, ανώτατος διοικητής Ανατολής στο Γενικό Κυβερνείο της Κεντρικής Πολωνίας, ο οποίος συνέταξε στις 27 Νοεμβρίου 1939 αναφορά όπου αποδοκίμαζε δριμύτατα τα εγκλήματα κατά των αμάχων και των Εβραίων αρνούμενος να ταυτιστεί με τις φρικαλέστητες των SS και της Αστυνομίας Ασφάλειας (Sipo). Η Ανώτατη Διοίκηση του Στρατού Έπρας διαβίβασε την αναφορά στον Φύρερ, που, βράζοντας από θυμό, είπε πως ο ανώτατος στρατιώτης του στην Πολωνία είχε «παιδαριώδεις αντιλήψεις και υποστήριζε «μεθόδους του Στρατού της Σωτηρίας». Στη δίκη κατά των ανώτατων διοικητών της Βέρμαχτ το 1948 στο Διεθνές Στρατιωτικό Δικαστήριο της Νυρεμβέργης, ένας συνοδός του είδε τον Μπλάσκοβιτς να βουτάει στο κενό από το κιγκλίδωμα στη σκάλα του τρίτου ορόφου του δικαστικού μεγάρου. Η σκέψη της γερμανικής πγεσίας είχε απομακρυνθεί από την πραγματικότητα, όπως και εκείνη του στρατού, ώστε ο Χίτλερ ακολουθούσε. Αν ο ορθολογική πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού, τότε η γερμανική πολιτική δεν έπαψε να προσπαθεί να γίνει το ανέφικτο εφικτό: ο Χίτλερ δεν έκασε επειδή δεν το κατάφερε, ο Τσόρτσιλ το κατάφερε την ώρα που φαινόταν ότι θα έχανε. Ο Χίτλερ έκανε τα πράγματα χειρότερα, θέλοντας πολλά. Ο Τσόρτσιλ αντιμετώπισε πολλά, αλλά ήθελε ένα πράγμα: την ελευθερία. Τόσο απλά και διόλου πολύπλοκα. Η άποψη του Κέπνερ είναι πως στον πόλεμο όποιος πάει για πολλά χάνει και τα λίγα. Χρήσιμη άποψη αν ρίξουμε μια ματιά στους πολέμους της Κορέας, της Ινδοκίνας, του Βιετνάμ, του Αφγανιστάν, του Ιράκ, της Συρίας.

